

## TANULMÁNY

### a TOP-5.3.1-16-BK1-2017-00019 azonosítószámú projekt általánosítható tapasztalatairól

"Dusnok Község Önkormányzata pályázatot nyújtott be TOP-5.3.1-16-BK1-2017-00019 azonosítószámmal „Helyi identitás és kohézió erősítése Dusnok térségében” címmel, konzorciumban Bátya, Fajsz és Foktő településekkel.

A projekt legfőbb célkitűzése volt, hogy a konzorciumban lévő településeken olyan önszerveződő közösségek alakuljanak ki, amelyek a későbbiek során finanszírozási források nélkül képesek önállóan is fennmaradni, erősödjön a helyi identitás és a társadalmi kohézió. Célunk volt továbbá az eddig rejtett, a közösség számára nem elérhető, de a közösség tagjainál „megbújó” hagyományok, kulturális, természeti, gazdasági, szakmai tudást igénylő értékek feltárása, integrálva a jelenleg a birtokunkban lévő tudással, annak érdekében, hogy a közösség látható értékei minél gazdagabbá váljanak. Fentieket úgy gondoljuk sikerült megvalósítani, mert civil aktivitásunk megerősödött a projekt keretében foglalkoztatott szakemberek munkája által, valamint a helyi lakosok aktivitásának növelésén keresztül. Valamint a települések között már meglévő kapcsolatok megerősödtek és további, a település lakosai közötti kulturális és gazdasági együttműködések jöttek létre.

A pályázat kapcsán a 4 településen megtartott tervezési alkalmakon az egyes, már működő közösségek közötti közreműködés erősítése, a közösen végzett tevékenységek fejlesztése, a közösen kitalált alkalmak sikeres megvalósítása érdekében az új lakosok bevonása mellett az elsőként megfogalmazott cél a programokon a lehető legtöbb résztvevőszám elérése. A településeken több-kevesebb rendezvény zajlott már a projekt indulása előtt, de mindenhol igyekeztek a korábban elmaradt események újra megtartására, a már működő programok újragondolására, esetleg átalakítására, magasabb színvonalon történő megvalósítására, valamint a tervezési alkalmakon felmerült igény szerint új rendezvények bevezetésére, lehetőség szerint ezeknek hagyományt teremtve.

A tervezési alkalmakon minden településen kialakult egy-egy Cselekvési-Terv, ami szerint a megvalósítási időszak folyamán a települések közösségfejlesztői a programok megvalósításán dolgoztak. A 2020-ban berobbant COVID járvány nagyon megnehezítette és átformálta az előre tervezett folyamatokat. A nehézségek ellenére viszont a módosított Cselekvési-tervek szerint minden programot megvalósítottunk, így általánosságban elmondhatjuk, hogy a projekt eredményeképpen a közösségi élet aktivitásának föllendülése volt megfigyelhető, a helyi civil társadalom, az önkéntesség konszolidációja is megvalósult, a civil szervezetek ereje, pozíciója megerősödött, a településhez és a helyi hagyományokhoz, tradíciókhoz való kötődés megszilárdult.

## DUSNOK

A településen a projekt kezdete előtt kevesebb olyan program volt, amely összefogta volna a közösséget. A tervezési alkalmakon számos ötletet hoztak a résztvevők, amelyekből sokféle megvalósítandó program épült fel. Ezek alapján készült el a cselekvési-terv számos programot kínálva, melyből minden korosztály talált az érdeklődési körének megfelelőt. Kiemelnék párat a projekt keretében megvalósult programelemekből.

**Fotókönyv kiadása:** A Dusnok „LÉLEKTŐL – LÉLEKIG” című fotókönyv a falu múltját és jelentését is bemutatja és mind az idősebb, mind a fiatalabb korosztály helyi identitástudatát hivatott fejleszteni. A fotókönyv 2020-ban a Karácsonyi Ünnepek előtt készült el és nagyon szeretttük volna, ha gyorsan el is jut a háztartásokba, hogy az Ünnepek szépségéhez ezzel is hozzájárulhassunk. A járványhelyzetre való tekintettel a könyv kiszállítását Önkormányzati dolgozóink vállalták.

**Népismereti táborok:** Célunk az volt, hogy megismertessük a gyerekekkel ősünk életvitelét, hétköznapjait. Bepillantást adjunk abban, hogy hogyan éltek, milyen ruhába öltözködtek, mit mikor viseltek. Mit ettek, milyen volt a konyhaművészetük. Milyen kapcsolatuk volt a természettel, művészekkel tánc, zene, mese.

**Kézművesek éjszakája:** Az állandó időhiányban szenvedő családok, dolgozó, tanuló felnőttek számára tervezett programsorozatunkat a Pirula alkotóműhelyben valósítottuk meg. Ezen a helyen minden eszköz, anyag, szerszám és személyi feltétel biztosítva van az alkotáshoz. A Műhely létrehozásánál a célok között szerepelt a gyermekek mellett a felnőtt lakosság megszólítása is. A programokon késő délutántól éjfélig lehetett részt venni. Az őszi tematikus alkalmakkor például termésekből, magvakból formára vágott alapra mozaikot készítettek. Faszeletekre őszi képeket festettek, filc anyagból asztali és ajtódíszeket készítettek. Az alkotás mellett a nagy beszélgetések és sok nevetés jellemezte ezeket az estéket.

**Fáklyás csónakázás – merjünk nagyot álmodni:** 2022 nyarán került megrendezésre a Dusnoki fáklyás csónakázás – merjünk nagyot álmodni című rendezvényünk. Ebben az évben vendégeink voltak Erdélyből, Csíkszentgyörgyről 53 fő és Horvátországból Cérna településről 49 fő. A délután a gyermekprogramokkal kezdődött. A szervezők számukra is lehetőséget biztosítottak a szórakozásra. Fémdomborítással és üvegfestéssel különleges lámpást készítettek, valamint gyöngyöt fűztek és színes fonalából játékokat és lakásdíszeket készítettek. A nagy program a Vasvári utca végén kezdődött, a csónakok és fáklyák szétosztásával és a számtalan csónakkal együtt csorogtak le a résztvevők a folyón. A Zabavna Industrija zenekar élő zenével kísérte a csónakázókat. Ők is csónakba szálltak és élő zenével eveztek fel a rendezvény helyszínéül szolgáló PUB-ig. A rendezvényesínpadon a Csíkszentgyörgyi néptánc együttes adott színvonalas műsort. Az előadás végén mindenkit megtáncoltattak a Magyar táncházban. A Vajas partot benépesítették kicsik és nagyok: beszélgettek, sütögettek, énekeltek, táncoltak.

## BÁTYA

A projekt kínálta lehetőségeket kihasználva állítottuk össze a cselekvési-tervünket, mely segített abban, hogy a „betelepült” lakosok bekapcsolódjanak a helyi kulturális életbe. A cselekvési-terv összeállításánál fő szempont volt, hogy a már hagyománnyá vált programok mellett új programokat is megszervezzünk, melyre eddig nem volt alkalmunk. Ezeknek köszönhetően a projekt időszaka alatt a lakosság minden rétegének sikerült programot kínálnunk. A rendezvények közül a legsikeresebbnek az alábbiakat értékeltük:

**Bátya Anno:** A rendezvény dr. Fehér Zoltán néprajzkutató és pedagógus halálának első évfordulóján, 2022. június 17-én került megrendezésre. A helytörténeti kiállítás Fehér tanár úr Fekete faluban fehér torony látszik c kötetéből válogatott képeket mutatta be. Célunk volt, hogy az idősebb korosztályt összeköthessük a fiatalabb generációkkal, így teremtve lehetőséget a közös beszélgetésre, az emlékek átörökítésére. A kiállítás megnyitóján a Rozmaring népdalkör lépett fel, majd az estet egy magyar-horvát táncház zárta. Az esemény visszhangja egyöntetűen pozitív volt.

**Bölcstől a koporsóig:** A kiállítás a Bátya Anno kiállítás második állomásának tekinthető, de önálló kiállításként is hiánypótló rendezvénynek számított. A 2022 októberében megnyitott kiállítás a látogatók számára bepillantást engedett a régebbi korok mindennapi életébe a születéstől kezdve a halálig a kiállított használati tárgyakon, fotókon, viseleteken keresztül. Fontos megemlíteni, hogy a helyiek időt, energiát nem sajnálva segítettek a kiállítás megvalósításában. A fotók, kiállított tárgyak, ruhadarabok mind féltve őrzött hagyatékok voltak. Az eseményre a helyieken kívül több elszármazott bátyai lakos látogatott vissza. Az este második felében a Babra zenekar adott egy fergeteges koncertet és tartott táncházat.

**Szomszédünnep és Rác préló:** 2022 februárjában a helyi és nemzetiségi önkormányzat közös összefogással szervezte meg a Szomszédünnep és a Rác préló rendezvényeit. A két napos rendezvény első napján a Szomszédünnep keretében meghívást kaptak a pályázatban részt vevő konzorciumi települések, hogy részt vegyenek a delegációjukkal és közreműködőként jógyakorlatokat mutassanak be egymásnak. A rendezvény kitűnő alkalmat nyújtott arra, hogy mindenki összefoglalja és bemutassa mindazt, amit a pályázati támogatásból addig megvalósítottak. Emellett szorosabb kapcsolat alakult ki a résztvevő települések között, további kulturális összefonódásokat kialakítva a pályázaton túl. A második nap hagyományosnak mondható horvát farsangot tartottunk, mely rendezvényen számos konzorciumi tagtelepülés részt vett nagy örömükre.

**Adventi forгатag:** 2022 decemberében az adventi időszakot szerettük volna kihasználni, hogy a közösség összekovácsolódjon az ünnepekre hangolódva. A négy hétvége különböző tematikára épült, mely a gyermekektől az idősekig mindenkit be tudott vonzani. Az első hétvégén helyi és környékbeli kézművesekkel tartottunk egy vásárt a Faluházban, ahol a helyi idősek klubjának tagjai jótékonysági sütemény- és karácsonyfadísz vásárral is készültek. A védőnő és a családsegítő kolléga kézműves foglalkozással várta a gyerekeket, egy helyi lakos természetes anyagokat összegyűjtve segített adventi koszorúkat, ajtókopogatókat, asztali

díszeket készíteni az érdeklődőknek. A második hétvégén egy közös mise után az idősek klubja látta vendégül a jelenlévőket, ahol egy közös teázás, forraltborozás keretében volt lehetőség beszélgetni. A harmadik hétvégén az általános iskola tanulói készültek egy színvonalas műsorral. A negyedik hétvégén pedig az óvodások mutatták be, hogy készültek ők az ünnepekre. A rendezvény hagyományteremtő lett, immáron harmadik adventi sorozatunkra készülünk.

## FAJSZ

A projekt legfőbb célkitűzése volt, hogy Fajsz településen olyan önszerveződő közösségek alakuljanak ki, amelyek a későbbiek során képesek önállóan is fennmaradni, erősödni. Minden korosztály megtalálta a saját érdeklődési körének megfelelő programot, melyekből a következőket emelném ki:

**Digitalizálás:** Fajsz Községben az elmúlt évtizedekben rengeteg felvételt készítettek különböző megmozdulásokról, rendezvényekről. Ezeket a felvételeket szeretnénk az utókor számára megőrizni, ezért fontos az, hogy digitalizálva legyenek. A „Helyi Identitás és kohézió erősítése Dusnok térségben” című pályázat keretében fő irányvonalunk ezeknek a felvételeknek a digitalizálása volt. Az utókor számára fontos felvételekből megismerhető falunk múltja, rengeteg hasznos és fontos információval.

**Nyugdíjas klub évnyitó ünnepsége:** Az év első összejövele alkalmával a klub vezetője köszönti a tagokat, elhangzik egy-egy szép vers, ének. Majd a résztvevők által hozott finomságok, üdítők, pezsgők felkerülnek az ünnepi díszbe öltözött asztalra. Ilyenkor nagy beszélgetések következnek, amelyek esetenként zenehallgatással vagy énekléssel zárulnak.

**Családi kirándulás:** Ezekon a buszos kirándulásokon minden korosztály részt vehet. Úti célunk volt már Mohácsi Busójárás, Balatoni fürdőzés, Budapest Állatkert, Budapest orchidea kiállítás, Pécs Adventi vásár. Mindenki nagyon jól szokta magát érezni. Az egész napos szabad program után, rengeteg élménnyel térnek haza a résztvevők.

**Jakab Nap:** Minden évben, július végén megrendezésre kerül a község legnagyobb rendezvénye a Duna-parton. Délelőtt horgászversenyt hirdettek a gyermekek részére, ahol az idősek klub tagjai finomságokkal jutalmazták a résztvevőket. Délután zenés-táncos programok, vetélkedők szórakoztattak minden korosztályt, mint például ugrálóvár, arcfestés, lovaglás, kézműves foglalkozás. Az estét mindig egy-egy neves előadóművész produkciója zárja. Ezen a napon hajnalig tartó szórakozásra van lehetőség, melyen mindig nagyon sok a résztvevő.

**Advent:** Év végén hagyomány az Adventi vasárnapok megrendezése. Hatalmas fenyőfa és díszes koszorú díszíti a templom előtti teret. Betlehem is megtekinthető a második vasárnaptól. A gyertyagyújtásra négy családot kérnek fel a szervezők. Minden gyertyagyújtás előtt színes programok szórakoztatják az érdeklődőket. A műsor után vendégvárás következik. Ezeket az ünnepeket a hideg idő ellenére sok család látogatja.

## FOKTŐ

Településünkön a projekt kezdete előtt is számos rendezvényt tartottunk. A projekt ideje alatt még inkább odafigyeltünk arra, hogy minél több színes, tartalmas és minden korosztályt megszólító program valósuljon meg. Foktő esetében a projekt a falu történetét bemutató kiadványt finanszírozta, az egyéb rendezvények az önkormányzat támogatásával valósultak meg. Néhány eseményt kiemelnek a sok megvalósult program közül.

Az **Érdekes emberek-érdekes életutak** sorozat a könyvtárban került megrendezésre. Olyan foktőn élő vagy a településről elszármazott embereket kértünk fel bemutatkozásra, akiknek az életkörülménye, munkája vagy hobbija különleges, sok esetben példamutató. Meghívtunk többek közt külföldön dolgozó fiatalokat, orvosként, pszichológusként dolgozó, vagy jelenleg szerzetesként élő, egykori foktői diákokat. A bemutatkozások minden alkalommal nagy érdeklődés mellett zajlottak és jó hangulatú, kötetlen beszélgetés alakult ki.

A **Baba-mama klub** jó példája a lakossági kezdeményezésnek. Több fiatal anyuka kérésére havi rendszerességgel megszerveztük a Baba-mama klubot, ahova 6 hónapos kortól 3 éves korig várjuk a gyermekeket szüleikkel. A foglalkozásokon gyakran szakemberek is segítik a szülőket és válaszolnak a felmerülő kérdésekre. A szülők zárt facebook csoportot létesítettek és egy kis közösségként megbeszélik egymással a gyakran felmerülő problémákat. A járvány ideje alatt a klub szünetelt, de ezt követően ismét rendszeressé vált.

A **tájház avató** az egyik legjelentősebb esemény volt a falu kulturális életében. Hosszú évek tervezgetése után az önkormányzat által megvásárolt régi parasztházból kialakítottuk a tájházat. Berendezése az utolsó szögig foktői családoktól származik, minden eszközt, bútort és ruhaneműt a falubeliek hordtak össze. A megnyitó ünnepségen szilvalekvárt főztünk és színvonalas műsorral lépett fel a tánccsoport, az énekkar és a színjátszó csoport is. Tervek közt szerepel számos egyéb hagyományőrző program, például kukoricamorzsolás, tarhonyakészítés, szappanfőzés, kukoricapattogatás stb. Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekeket is bevonjuk a programokba, mint a régi játékok készítése, falvédő tervezés, valamint a népi játékok megismerése.

A **Foktői történetek és képek 1960-2000-ig című kiadványt** teljes egészében a projekt finanszírozta. Korábban önkormányzati forrásból megvalósult az első kötet, amely 1900-1960-ig gyűjtötte össze a falu emlékeit. Így ez a kötet a korábbi könyv folytatásaként mesél a múlt század második feléről. A könyvben foktői lakosok által elmondott történetek szerepelnek és a fotókat is ők bocsájtották rendelkezésünkre. A háromszáz kép és a tizenegy fejezetbe rendezett szöveg mesél az egykori ünnepekről, szokásokról, divatról, katonaletről, valamint az iskolai és óvodai emlékekről. A kiadvány 600 példányban jelent meg.